

Младежки форум 2001 -
Разград

Проект „СВОБОДА ЗАД РЕШЕТКИТЕ”

Програма BG 15 „Корекционни услуги, включително
без прилагане на мерки за задържане”
Договор 93-00-142/12.03.2015г.

Център на НПО
в Разград

**ДО
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
43 НАРОДНО СЪБРАНИЕ
ГРАД СОФИЯ**

**Г-ЖА МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**Г-Н ИВАЙЛО КАЛФИН
ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР
ПРЕДСЕДАТЕЛ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
ГРАД СОФИЯ**

**Г-ЖА ЕКАТЕРИНА ЗАХАРИЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
ГРАД СОФИЯ**

**Г-ЖА РАЛИЦА ДОБРЕВА
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН
ГРАД ПЛЕВЕН**

**Г-Н ГЕОРГ СПАРТАНСКИ
КМЕТ НА ОБЩИНА ПЛЕВЕН
ГРАД ПЛЕВЕН**

**Г-Н МАРТИН МИТЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
ОБЩНСКИ СЪВЕТ – ПЛЕВЕН
ГРАД ПЛЕВЕН**

ОТВОРЕНО ПИСМО

НА УЧАСТНИЦИТЕ В НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ “ЗАТВОР СРЕД СВОБОДАТА. СВОБОДА СРЕД ЗАТВОРА”

21-22.04.2016г., град Плевен

Ние, участниците в национална конференция “Затвор сред свободата. Свобода сред затвора”, проведена на 21-22 април 2016г. в град Плевен:

- Проведохме обществено обсъждане на предизвикателствата пред институциите, които прилагат Закона за изтърпяване на наказанията и задържане под стража (ЗИНЗС) и свързаните с това обществени нагласи ;
- Участвахме в панелни дискусии, за да идентифицираме проблеми и да предложим конкретни решения;
- Обменихме опит, обсъдихме добрите практики и възможностите пред българската система за изтърпяване на наказанията;
- Обсъдихме потребностите от системен подход, грижа и подкрепа на лишените от свобода и служителите в пенитенциарната система;
- Дискутирахме липсата на адекватна подкрепяща семейна среда (дом, семейство), която да помага на освободените от затвора граждани.
- Констатирахме недостатъчна информираност и заинтересованост от страна на бизнеса да предоставя възможности за трудова реализация на „бивши затворници”.
- Формулирахме препоръки към Народното събрание, Омбудсмана на Република България, министъра на труда и социалната политика, министъра на правосъдието, областния управител на област Плевен, кмета на Община Плевен и Общински съвет – Плевен, чрез които да продължи подкрепата за институциите от системата на местата за лишаване от свобода.
- Направихме преглед на механизмите за сътрудничество между институциите в област Плевен и възможностите за подобряване на координацията.

100 участници в Националната конференция се обединихме около няколко ключови идеи и отправяме послания към г-жа Цеца Цачева – председател на 43 Народно събрание, г-жа Мая Манолова – Омбудсман на Република България, г-н Ивайло Калфин – заместник-министър председател и Министър на труда и социалната политика, г-жа Екатерина Захариева – министър на правосъдието, г-жа Ралица Добрева – областен управител на област Плевен, г-н Георг Спартански – кмет на Община Плевен и г-н Мартин Митев – председател на Общински съвет – Плевен; обръщаме се към местните и регионални власти; образователните институции и академичната общност; гражданските организации и средствата за масова информация, като ги призоваваме за решителни действия за реформи в пенитенциарната система.

Народното събрание на Република България:

- Да анализира цената на българската наказателна политика и оцени новите предизвикателства за оптимизиране на разходите;
- Да оцени ефекта от определяне на едно общо наказание за няколко извършени престъпления (кумуляция), преди да има влязла в сила присъда за всяко от тях, върху общественото мнение за справедливо правосъдие;
- Да промени правната рамка (ЗИНЗС) да въведе образованието и трудовата дейност като задължителен елемент от корекционната дейност по изтърпяване на наказание;
- Да регламентира създаване на постпенитенциарни центрове за лицата, които напускат местата за лишаване от свобода с цел предоставяне на защитена среда и подкрепа в процеса на ресоциализация;
- Да създаде подходяща правна регламентация за развитие на мрежа на ефективни услуги за подкрепа и подпомагане на лишени от свобода лица и бивши затворници;

Омбудсман на Република България:

- Да наблюдава осигуряването на равни възможности за трудова дейност на всички лишени от свобода лица, които с труд да осмислят своя престой и да допринесат за издръжката на затворите;
- Да подкрепя разкриване на центрове за бивши затворници във всички областни градове за улесняване достъпа до защитена среда и подкрепа;
- Да съдейства за изграждането на постпенитенциарни центрове, които да подготвят лишените от свобода лица за живота на свобода.

- Да продължи независимия мониторинг на местата за лишаване от свобода, в качеството на Национален превантивен механизъм.
- Да повиши нивото на публичност на констатациите от извършените проверки.
- Периодично да оповестява резултатите от дадените препоръки и предприетите действия от страна на компетентните органи.
- Да осъществи застъпничество пред законодателната и изпълнителната власт за реализиране на направените препоръки във връзка с осъществения проект „Свобода зад решетките”.

Министерство на правосъдието:

- Да приеме Стратегия за развитие на пенитенциарната система 2016-2020, която да има ясни цели, прозрачен и оптимизиран бюджет и измерим обществен ефект;
- Да организира обществена дискусия за развитието на българската пенитенциарна система с широко участие на заинтересованите страни;
- Да организира масово прилагане на електронно наблюдение, като алтернативен метод за изтърпяване на наказания.
- Да разработи и финансира система за оценка на труда и постиженията на служителите в пенитенциарната система, като важна част от процеса на мотивация и кариерно развитие;
- Да приеме програми за рехабилитация, спорт и почивка за служителите;
- Да подобри условията на работа и да осигури необходимо техническо оборудване за нормална работа на служителите;
- Да създаде подходящи условия за включване на всички лишени от свобода лица в различни форми на учене през целия живот (образователен процес) съобразно индивидуалното им ниво;
- Да разработи система, съвместно с Министерство на образованието и науката, която да валидира ситемата на учене през целия живот и ограмотяване в българските затвори;
- Да осигури равни възможности за трудова дейност на всички лишени от свобода лица (напр. ДП „Фонд затворно дело” и социални предприятия), които с труд да подпомагат своя престой и издръжката на затворите;

- Да подкрепя разкриване на центрове за бивши затворници във всички областни градове за улесняване достъпа до защитена среда и подкрепа;
- Да съдейства за изграждане на постпенитенциарни центрове, които да подготвят лишените от свобода лица за живот на свобода.
- Да координира процеса на сътрудничеството между институциите ангажирани с изтърпяване на наказания, ресоциализация и реинтеграция на бивши затворници.

Министерство на труда и социалната политика:

- Да увеличи възможностите на лишените от свобода лица и на освободените от затворите да ползват различни социални услуги;
- Да разработи и финансира създаване на центрове за бивши затворници във всеки областен център, които предоставят ефективни услуги в интегрирана среда (със заинтересованите институции);
- Да създаде подходяща среда за трудова дейност в затворите, като стимулира участието на юридически лица с нестопанска цел и местните власти;
- Да стимулира развитие на социалното предприемачество в системата на затворите и извън нея, като част от процеса на подкрепа и трудова реализация за лишените от свобода лица;
- Да приеме за приоритет темата за социално предприемачество за уязвими групи в Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, която се управлява от МТСП;
- Да участва активно в процеса на оценка на въздействие на прилаганите до момента национални програми за ресоциализация и реинтеграция на бивши затворници, които се координират от МП и МТСП;

Областен управител на област Плевен:

- Да участва активно в процеса на социално включване на уязвими групи на областно ниво, като подкрепя добрите практики на институциите;
- Да насърчава заинтересованите институции на областно ниво да повишават своя капацитет за осигуряване на оптимални условия за ресоциализация и реинтеграция на лишените от свобода лица и на освободените от затворите;
- Да включи специална тема за лишените от свобода лица и вече изтърпелите своето наказание граждани в Стратегия за развитие на

социалните услуги в област Плевен, 2016г.-2020г., като се ангажира да разкрие подходящи услуги и да осигурява финансиране.

- Да подкрепя съществуващите социални услуги за ресоциализация и реинтеграция на лишените от свобода лица и на освободените от затворите, и да създава условия за разкриване на нови услуги;
- Да координира процеса на сътрудничество за социално включване на лишените от свобода лица и на освободените от затворите в област Плевен;

Кмет на Община Плевен и Общински съвет – Плевен

- Да приемат за свой приоритет осигуряване на системна подкрепа за лишените от свобода лица и на освободените от затворите, като социално уязвима група;
- Да активизират местната власт в община Плевен за засилване ролята на Наблюдателната комисия;
- Да приемат решение за разкриване на нови социални услуги за лишени от свобода лица и за освободени от затвора в град Плевен, от 2017г.
- Да създадат подходящи условия за разкриване на постпенитенциарен център в областния град в консултации с професионалната общност, експерти и НПО;
- Да се формулират ясно функциите на Наблюдателните комисии, чрез подходящо обобщение в общ формат (напр.наръчник или стандарти).
- Да осигурят обществен транспорт от град Плевен до затвора в местността Кайлъка през почивните дни с цел улесняване на свижданията и активно включване на семейната среда като важен инструмент за реинтеграция - например Тролей с линия №3 или 7, който пътува до последна спирка (обръщало в началото на парк "Кайлъка") би могъл на алтернативното гориво (вече не на електричество) да продължи курс до затвора в парк "Кайлъка" край Плевен. Удълженият маршрут на линията е необходим само за дните на свиждане - събота и неделя, респективно един курс сутрин и един - късно следобед.
- Да съдействат за разкриване на Центрове за социална рехабилитация и интеграция и Дневни центрове на освободени от местата за лишаване от свобода лица.
- Да участва активно в процеса на сътрудничество за социално включване на лишените от свобода в община Плевен;

Сдружение „Младежки форум 2001 - Разград“ осъществи проект „Свобода зад решетките“ (м.03.2015-м.04.2016г.), чиято основна цел е да бъде увеличен фокусът върху уязвимите групи в затворите, чрез разработване на програми за обучения за пенитенцирните служители и осъдените на свобода. Една от основните насоки на работата с лишени от свобода е подготовка за успешна реинтеграция в обществото на които предстои скорошно освобождаване.

Реализирането на проекта спомага за повишаване мотивацията и придобиване на ключови компетентности от служителите в затвора в град Плевен и допринася за разширяване на професионалните им знания и умения. Чрез дейностите, насочени, пряко към лишените от свобода се повишава процента на социалното им включване в процеса на ресоциализация. Повишава се мотивацията на лишените от свобода сами да участват активно в подготовката за живота на свобода.

В резултат на едногодишната работа по проект „Свобода зад решетките“ беше установена необходимост от интегриран процес на управление преди входа на затвора, вътре в затвора и след напускането му (на изхода):

- Лишените от свобода имат нужда от значителна подкрепа и помощ, тъй като са особена уязвима група.
- Липсата на подкрепяща социална среда е основна причина за нисък процент на социално включване и високи нива на рецидивизъм в българските затвори.
- Важна е ролята на социалните услуги и тяхното развитие. Според нашите наблюдения ефективните услугите могат да се разделят на две основни групи – вътре и извън затвора.

В затвора е подходящо да се развиват услуги, насочени към трудова заетост, професионални обучения, стажуване и работа за лица лишени от свобода. Извън затвора – да се създават ефективни услуги – напр. центрове за социална рехабилитация и интеграция и дневни центрове на освободени лица, лишени от свобода. Необходимо е да се създава защитена среда и да има индивидуален подход на работа с всеки бивш затворник, чрез професионална помощ и подкрепа. Държавата да създаде мрежа от центрове за подкрепа на бивши затворници във всеки областен град с участие на заинтересованите институции, общините, НПО.

Липса на подкрепяща среда - основни проблеми на лишени от свобода лица за социално включване:

- Липса на подкрепяща социална среда – проблеми при адаптацията на бившите лишени от свобода лица;
- Трайно чувство на изключеност и уязвимост в затвора;
- Необходимост от изграждане на система за проследяваща социална и психологическа подкрепа;
- Патронаж и менторство/настойничество от специалисти;
- Подкрепяща психологическа помощ за засилване на връзките със семейството и приятелите;
- Проследяваща грижа след напускане на затвора.

Основните проблеми на лишени от свобода лица в отношенията с обществеността и бизнеса:

- Липса на стратегия и план за прилагане за връщане и включване на бившите затворници в обществото;
- Слаба обществена информираност и чувствителност към проблемите на лишени от свобода лица и тяхната интеграция;
- Липса на цялостна стратегия и достатъчно специализирани програми за подпомагане процеса на адаптация на бивши затворници;
- Слаба информираност на бизнеса;
- Преодоляване на предразсъдъци и стереотипи по отношение на лишени от свобода лица;
- Недостатъчно и слабо участие на НПО и академичните звена – университети и БАН.

За информация: Диляна Георгиева, тел: 0898 552 688, ел.поща: dillyana.georgieva@gmail.com; office@ngo-rz.org

“Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение „Младежки форум 2001 – Плевен” и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.”